

Acest exemplar provine din
BIBLIOTECA ONISIFOR GHIBU
COLECȚIA IRINA CRISTESCU

Ediție aniversară digitală
ONISIFOR GHIBU 140 (1883-2023)
București Mai 2023

Ediție aniversară digitală realizată la 140 de ani de la
nașterea lui ONISIFOR GHIBU București Mai 2023

Digitizare realizată prin colaborarea în cadrul
Proiectului Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni,
Sfântu Gheorghe, Jud. Covasna:
„Onisifor Ghibu - Digitizarea operei editate Ghibu_Digital”
2023

Editor: Irina Cristescu
Digitizare: Corneliu Beldiman

Pagini web:
<https://www.mncr.ro/>
<https://muzeu.mncr.ro/index.php/expo/personalitati>
<https://onisiforghibu.ro/>

MUZEUL NAȚIONAL AL
CARPAȚILOR RĂSĂRITENI
SFÂNTU GHEORGHE

MUZEUL NAȚIONAL AL
CARPAȚILOR RĂSĂRITENI
SFÂNTU GHEORGHE

CĂTEVA CUVINTE

INSOȚITE DE

ÎN TREBĂRI

CĂTRĂ CONSILIILE COMUNALE DIN JUDEȚUL ORHEI

DE

ONISIFOR GHIBU

directorul ziarelor „România Nouă” și „Cuvântul Moldovenesc”
profesor la Universitatea din Cluj
senator de Orhei

CHIȘINĂU

Tipografia „Eparhială” „Cartea Românească”.

1926

ONORAT CONSILIU COMUNAL,

Când am avut cinstea de a vă cere să mă alegeți împuternicitor D-voastră în Senatul țării, v-am făgăduit să mă interesez de nevoile D-voastră și să vă ajut după puterile mele, ca să scăpați de ele.

Ca om de carte, v-am pus în vedere că voiu căuta să vă dau ajutor și îndrumări folositoare pentru viața D-voastră și a copiilor D-voastră. Și cu toate că dela alegerea mea și până astăzi, timpul a jost destul de scurt, totuș am mângăierea de a putea spune, că am venit în ajutorul orfanilor de războiu din județul Orhei cu suma de cincizeci de mii Lei, din care s'au cumpărat cărți de școală, și am întemeiat cinci biblioteci deosebit de frumoase în comunele Olișcani, Bravicea, Chiperceni, Coșâlca și Ciocârleni. Toate acestea le-am făcut pentru județul Orhei, ca împuternicit pentru întreaga Basarabie al Asociației culturale „Astra”.

De asemenea, după ce de aproape o jumătate de an tipăresc zi de zi gazeta „*România Nouă*”, care este singurul ziar românesc în toată Basarabia, — am început acum să dau la iveală și pentru trebuințele sărenilor gazeta „*Cuvântul Moldovenesc*”, care iese în fiecare săptămână, aducând știri folositoare și sfaturi pentru îndreptarea gospodăriei, pentru păstrarea sănătății, pentru iubirea de neam și de țară. *Cuvântul Moldovenesc* este singura gazetă pentru norod în întreaga Basarabia și este tipărită și cu slove rusești, pânăce s'or învăța să citească totuși cu litera latină.

Peste câteva zile voiu scoate de supă tipar și *Calendarul Basarabiei*, potrivit tocmai după nevoile și dorințele norodului. Acest calendar, poi să zic că este o carte, cum n'a mai fost până acum alta în Basarabia, și cine-o va

apuca în mână, n'o va uita cât va trai, și va trage fo-loase nespuse pe urma cetirei ei.

La acestea pot să adaog că în dorința mea de am fi folositor județului care și-a pus nădejdea în mine au venit la Orhei cu mai mulți oameni învățați dela Cluj, ca să vă dea diferite sfaturi, cum să scăpați de sărăcie și de boli. Dacă ne veți asculta, în câțiva ani de zile veți căpata fără bani treizeci și două de mii de hectare de pământ, pe cari de sute și de mii de ani ni le fură Rău-tul, — veți scăpa de frigurile grozave, cari vă scutură în fiecare an și veți putea avea pe maiul Rău-tu-lu-i fel de fel de fabrici, cari să vă aducă bogăție și fe-ricire, ca și altor noroade harnice și luminate de prin alte țări...

De asemenea, am venit cu d-l ministru Vasile Gol-diș în mijlocul D-voastră, pentru ca să ascultați din gura D-sale: ce mare lucru este pentru oameni știința și cât de mult veți putea câștiga cu toții, dacă vă veți uni la un loc subț aripile calde și părintești ale societății „Ast a“!

* * *

Spunându-vă aceste lucruri, pe cari le-am făcut pen-tru iubitul meu județ, vă trimit acum cârticica aceasta cu întrebări, la cari fiecare Consiliu comunal e dator să-mai răspundă amănunțit, pentruca din răspunsuri să pot vedea bine starea de lucruri din diferitele comune și apoi să mă pot interesa de ele și, dacă va fi nevoie, să le aduc la cunoștința Senatului.

Din cârticica aceasta trimit fiecărui Consiliu co-munal câte 2 exemplare, din care unul mi se va trimite mie la Chișinău, cu toate răspunsurile garantate prin is-călitură și sigil, de primar și de notar, iar cellalt se va păstra la Cancelaria comunei, până ce voi putea să vii în persoană la fața locului și să controlez lucrurile.

Cârticica cu răspunsurile se va trimite pe adresa, mea la Chișinău, Bulevardul Alexandru cel Bun Nr. 67

cel mai târziu până la 1 Decembrie a. î., pentruca eu să le pot folosi.

Nădăjduind că bunul Dumnezeu mă va ajuta ca, la puținul ce am făcut până acum pentru județul Orhei, să pot adăoga multe alte lucruri mai mari, Vă rog să primiți salutările mele frățești, al D-voastră de bine voitor

Chișinău 1 Noembrie 1926.

Onisifor Ghibu.
senator.

Județul ORHEI

Comuna

1. Din câte sate (cătune) este alcătuită ?
2. Cum se numesc satele (cătunele) și câți locuitori are fiecare sat (căton) ?

I. Locuitorii.

3. De ce naționalitate sunt locuitorii ?
 - a) Moldoveni :
 - b) Evrei :
 - c) Ucraineni :
 - d) Ruși :
 - e) Lipoveni :
 - f) Țigani :
 - g) Alții :
4. Care este ocupațiunea principală a locuitorilor ?
 Câți muncitori de pământ (pământeni) ?.....
 Crescători de vite ?.....
 Meșteri: moldoveni..... evrei..... alții.....
 Comercianți cu firme înregistrate.....
 Lucrători cu ziua, (servitori).....
 Locuitori cari nu-și pot câștiga hrana vieții în comuna lor ?..... Unde se duc la lucru ?.....
5. Câți invalizi de războiu sunt ?.....
6. Bătrâni (bătrâne) nevoiași, cari nu-și pot câștiga hrana vieții ?
7. Cerșetori (calci) ?.....
8. Bețivi cari își nenorocesc familiile ?.....
9. Câți locuitori sunt la pușcărie (ostrov) ?.....
10. Câți locuitori sunt în casele de nebuni ?.....
11. Câți orbi ?.....
12. Câți oameni lipsiți de minte ? ...
13. Câți (orfani) copii fără părinți (până la 18 ani) ?

— Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre cari e vorba în aceste întrebări ?

II. Mișcarea populației și hrana ei.

14. Câte nașteri au fost în anul 1925 ?
 " Intre acestea, copii ortodoxi ?..
 " " " " evrei (mozaici)..
 15. Câte morți, de ortodoxi ?
 " " " mozaici ?
 16. Câți copii supt 3 ani au murit în 1925 ?
 " " " ortodoxi " "
 " " " mozaici " "
 17. Câți tineri s'au prezentat la recrutare ?
 Câți au fost respinși dela serviciul militar ?
 18. Câți bătrâni de peste 80 de ani sunt ?
 19. Câte cârciumi au fost la 1915 și câte la 1925 ?
 20. Cât rachiu s'a băut la cârciumi în 1925 ?
 Câtă bere " " " "
 Cât vin " " " "
 21. Câte cuptoare de pâine sunt ?
 22. Cum se pestrează fructele pentru iarnă ?
 23. Fac oamenii marmeladă și compoturi ?

— Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre cari e vorba în aceste întrebări ?

III. Starea sănătății.

24. Este spital în comună? Cu câte paturi?

25 Câte cazuri de boală a constatat doctorul cercual în 1925, de

oftică :

pelagră :

bolii lumești :

tifos :

malaria :

altele :

26. Câți bolnavi s'au căutat în 1925 la spitalele din localitate sau de altundeva?

27. Este moașă, (acușercă), în localitate? Dacă nu, la ce depărtare se găsește?

— Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre care e vorba în aceste întrebări?

IV. Starea economică.

28. Cât pământ are comuna?
 - arător :
 - livezi :
 - vii :
 - pădure :
 - pășune (imaș) :
 29. Câți locuitori au mai mult de 40 hectare de pământ?
 30. Câți locuitori (familii) au pământ mai puțin de 5 hectare?
 31. Este pășune obștească și cât e de mare?
 32. Câte vite sunt în comună?
 - vacă (și vițele) :
 - boi :
 - cai :
 - ol :
 - capre :
 33. De care rasă sunt vacile..... oile.....
 34. Câte bănci sunt în comună?
 35. Ce capital au :
 36. Este cooperativă, de consum?
 - ” de desfacere?
 - ” Cum merge?
 37. Ce fabrici sunt în comună?
- Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre care e vorba în aceste întrebări?

V. Starea culturală.

38. Câte școli sunt ?... În ce stare ?... Cu câte săli de clasă ?...
 39. Este locuință pentru învățător (director), cât de mare și în ce stare este ?

40. Câți învățători ?...

41. Câți dintre ei sunt sunlinitori ?

42. Câți copii obligați să cerceteze școala... băieți... fete

43. Câți cercetează de fapt... băieți... fete.

44. Câți copii din sat sunt duși la școli prin târguri?

la școli de meserii ortodoxi... mozaici...

de negoț

de agricultură

de menaj

militare

normale

medii

licee

semnarii

Universitate

Poli tehnică

Academie de Comerț

45. Câți copii sunt ucenici la meserii ?

46. Câți știutori de carte sunt între bărbații trecuți de 20 de ani ?... Câte femei ?...

47. Este în comună Casă culturală (Cămin cultural) și cu cine stă în legătură ?

Câți membri are ?

Ce lucrează ?

48. Este o bibliotecă publică ? Rusească... Românească...

Când s'a înființat ?

Câte cărți are ?

Câte s'au citit în 1925 ?

49. Ce gazete vin în comună : românești (moldovenești)... rusești... evreiești... și în câte exemplare ?

50. Se găsesc pe la locuitori documente (scrisori) vechi ?

51. Ce fel de societăți sunt în comună ?

de lectură

de abținere

de înfrumusețare

de cântări

de femei

de tineri

de sport

— Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre care e vorba în aceste întrebări ?

VI. Starea religioasă

52. Câte biserici sunt... și în ce stare?
 53. " sinagogi... și case de rugăciuni?
 54. Sunt în comună sectanți; de care și câți?
 55. Se țin strâns posturile?
 56. După care Calendar se țin sărbătorile.—după cel statornicit de Sf. Sinod al României sau după cel rusesc?
- Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre care e vorba în aceste întrebări?

VII. Starea administrativă

57. Localul Primăriei în ce stare este ?
58. Drumurile care leagă între oaltă satele, în ce stare sunt ?
59. Cât de mare e bugetul comunei pe anul 1927 ?
60. Ce venituri are comuna ?
61. Ce venituri ar mai putea avea ?

— Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre care e vorba în aceste întrebări ?

VIII. Starea administrativă

62. Câte case sunt în comună :
 - de piatră (arsă cărămidă)
 - de lemn
 - de lut (cochileț)
 - acoperite cu țigle (oale)
 - „ tinichea (tablă)
 - „ șindile
 - „ pale
 - „ stuh
63. Câte ogrăzi nengrădite sunt ?
64. Câte străzi (oliți) ?
65. Câte sunt pietruite... și câte nu...
66. Sunt luminate noaptea? Cu ce?..
67. Câte fânare sunt ?
68. De câte ori vine poșta pe săptămână ?
69. Ce apă (râu) trece prin comună ?
70. Ce stricăciuni face, când iese din mără ?
71. Câte poduri sunt în comună ?
72. Câte fântâni sunt ?
73. Cum e apa în ele ?..

-- Ce ar fi de făcut pentru îndreptarea lucrurilor, despre cari e vorba în aceste întrebări ?

**Nu trebuie să fie în întreagă
Basarabia plugar,**

care să nu cetească, el sau copiii lui,
singura gazetă scrisă pentru gospodarii dela țară:

Cuvântul Moldovenesc

care iese la Chișinău, având ca director pe d-l

Onisifor GHIBU,

profesor universitar, senator, iar ca redactor pe dd.

Iorgu Tudor și Mihail Măclună

Cuvântul Moldovenesc

iese în fiecare săptămână odată, pe 8 pagini, cu literă
românească și cu slovă rusească.

Plata pe un an întreg 150 lei.

Cine plătește dela început pe un an, capătă gratis.

Calendarul Basarabiei pe 1927.

Când mergeți la Chișinău, cercetați **Redacția și
Administrația CUVÂNTUL MOLDOVENESC**

care este în str. Mihail Viteazul, colț cu Bulevardul
Alexandru Cel Bun.

Singurul Calendar pentru sătenii noștri este

CALENDARUL BASARABIEI pe anul 1927

tipărit de Asociația „ASTRA“.

Acest Calendar este un adevărat catehisis pentru locuitorii
acestei țări.

Tipărit frumos, pe hârtie foarte bună, și având 160 pagini,
acest Calendar cuprinde tot felul de învățături folositoare din
gospodărie, istorie, sănătate, precum și bucăți de petrecere
și de haz.

Cel mai mare, mai bun și mai ieftin Calendar.

Prețul lui este numai de 15 Lei.

Cei cari se abonează pe un an întreg la gazeta
„Cuvântul Moldovenesc“ primesc Calendarul
lără plată (gratis); ei trebuie să trimită numai taxa
pentru poștă (5 lei).

În întreagă Basarabia este o singura gazetă zilnică
în limba moldovenească.

Această gazetă este

România Nouă

care iese la Chișinău în fiecare zi, având ca director
pe d-l Onisifor Ghibu, senator de Orhei.

ROMÂNIA NOUĂ cuprinde știri despre toate întâm-
plările din lume și din țară.

Cine vrea să știe ce se petrece în târgurile și sa-
tele din Basarabia și din întreaga țară, precum și
din alte părți ale lumii, să cetească ROMÂNIA NOUĂ.

Nu trebuie să fie Primărie, școală și orice altfel de
diregătorie, care să nu aibă abonată ROMÂNIA
NOUĂ care costă 650 Lei pe an, iar dela Anul
Nou încolo 800 Lei pe an, 520 pe jumătate de an
și 220 pe trei luni.

Redacția: Chișinău, str. Mihail Viteazul No. 50.

UNIREA FACE PUTEREA.

Noroadele din țările luminate sunt țari, fiindcă oamenii țin unii la alții și sunt legați prin tovarășii tari.

Trebue să ne legăm și noi ca ei.

Cea mai bună tovarășie a Moldovenilor este:

Asociațiunea „ASTRA”⁶⁶

unde sunt adunați la un loc tot felul de oameni învățați: profesori, doctori, ingineri, oameni de legi, și gospodari, cari împreună își bat capul cum să scape norodul de nevoi, de sărăcie și de boli.

În fruntea „Astrei” este așezat d-l ministru Vasile Goldiș, care toată viața și-a petrecut-o în lucrare folositoare pentru cei mulți și necăjiți. În Basarabia, împuternicitul Astrei este d-l profesor Onisifor Ghibu, senator de Orhei.

La ASTRA poate să fie părtaș oricine. Mai de aproape veți putea afla deslușiri despre ea în CUVÂNTUL MOLDOVENESC și în CALENDARUL BASARABIEI, pe cari însăși ASTRA le dă la lumină pentru binele norodului.

Gospodari, pentru binele vostru și al copiilor voștri, înscrieți-vă părtași la „ASTRA”, ca să fiți și voi fericiți, cum sunt fericiți gospodarii din alte țări.

